

Informe de Conjuntura

Barcelona, desembre de 2018

Foment
del Treball Nacional

Via Laietana, 32 · 08003 Barcelona
T. 934 841 200 · F. 934 841 230
foment@foment.com · www.foment.com

Més informació:
Salvador Guillermo (sguillermo@foment.com)
Karina Azar (kazar@foment.com)
Departament de'Economia

TAULA DE CONTINGUT

RESUM EXECUTIU	3
ENTORN INTERNACIONAL	6
DEMANDA I ACTIVITAT	12
EVOLUCIÓ ECONÒMICA RELATIVA DE LES CCAA (2000-2017)	16
SECTOR IMMOBILIARI: L'INCREMENT EN ELS PREUS, ÉS SENYAL D'UNA NOVA BOMBOLLA?	19
MERCAT DE TREBALL	22
PREUS I FINANÇAMENT	25
SECTOR PÚBLIC	28
EVOLUCIÓ DEL DÈFICIT PÚBLIC D'ESPANYA.....	32
SECTOR EXTERIOR	36

RESUM EXECUTIU

En l'escenari internacional les incerteses i les polítiques proteccionistes estan frenant suaument l'expansió econòmica, al que cal afegir l'evolució del preu del petroli i les tensions geopolítiques. D'aquí, que les últimes precisions dels organismes internacionals apuntin amb una revisió a la baixa de les taxes de creixement. Basti esmentar que el creixement mundial serà del 4,0% en 2018 i del 3,8% per 2019 i 2020 segons la Comissió Europea.

Aquest fort creixement, menor del previst anteriorment, va a ser bastant més baix en les economies desenvolupades. Així als països de l'OCDE es constata ja una suau desacceleració, gradual, amb creixements de l'ordre del 2,5% per 2019 i del 2,0% en 2020. A la zona euro aquests valors seran lleugerament més baixos, de l'entorn del 2,0% en 2019 i de l'1,5% en 2020.

Les últimes dades de la zona euro apunten ja a aquest menor ritme de creixement, destacant la caiguda intertrimestral del PIB a Alemanya en el tercer trimestre de dues desenes i la disminució del ritme de creixement en aquest trimestre de les principals economies de la zona euro excepte Espanya (a diferència del segon trimestre) en taxes interanuals.

En aquest context no han d'oblidar-se les tensions en el si de la Unió Europea, amb el *Brexit*, el pressupost d'Itàlia i el seu enfrontament amb la Comissió Europea, o els recents episodis a França davant l'augment dels impostos als carburants, la major força del populisme en les últimes eleccions de diversos països, i la falta d'embranchada de les reformes estructurals que han de dur-se a terme per millorar la productivitat i competitivitat davant governs més febles.

També s'apunta la fi de les injeccions monetàries per part del BCE aquest mes de desembre i l'anunci cap a final de 2019 de pujades de tipus. Els tipus a llarg termini ja mostren en els últims mesos suaus creixements que anticipen lleugeres pujades dels tipus d'interès en els propers trimestres. Amb un diferencial de tipus creixent a curt termini entre la zona euro i els EUA.

En el cas de les dades d'Espanya i Catalunya es constata la suavització del cicle, que també apunten en aquesta adreça per als anys 2019 i 2020 amb creixements que se situen a l'entorn del 2,1% i de l'1,9%, respectivament.

En l'economia espanyola ja es constata l'atonía tant del consum de les famílies com de les exportacions de béns i serveis. A més, cal destacar la forta desacceleració que pateix la indústria a Espanya, que passa del 4,9% de taxa interanual en el quart trimestre de 2017 a l'1,3% en el tercer trimestre de 2018, mostrant una tendència cada vegada menor en aquests últims trimestres i sobre la qual cal prestar una atenció preferent. En el cas de Catalunya no s'observa una desacceleració del consum, però sí de les exportacions, del sector industrial i de la construcció.

El turisme afluïxa per entrada de visitants, a diferència d'altres anys, així en els primers nou mesos de 2018, a Espanya va pujar el 0,5% i a Catalunya, principal destinació, en un -1,2%. cal destacar, en canvi, que la despesa turística va augmentar en un 2,7% i un 6,3%, respectivament, hagut de, en gran part, a una estada mitjana lleugerament major.

Els preus mostren un menor creixement, situant-se ja en el 1,7%, enfront del 2,3% del mes d'octubre, a causa de la reducció del preu del petroli, en gran part, mantenint-se a nivells baixos la inflació subjacent, per la qual cosa sembla que els efectes de segona ronda dels preus no han estat significatius.

Segons les dades de l'EPA, el ritme de creixement de l'ocupació a Catalunya és menor que en el conjunt estatal, quan en els trimestres precedents eren superiors. Se segueix generant ocupació a nivells destacats, sent superior al 50% els assalariats amb contracte indefinit en l'augment interanual.

Destaca que el finançament a les famílies mostra ja per quart mes consecutiu, creixements positius, però lleugers (+0,4% a l'octubre), bàsicament en crèdit al consum (+6,2%) ja que el crèdit a l'habitatge va disminuir (-1,5%).

El sector públic, a dades dels tres primers trimestres del 2018 mostren la reducció del dèficit públic a l'1,53% del PIB (enfront del -2,04% del 2017), sent destacada la reducció del dèficit de l'Administració Central del 16,8%, de l'11,1% en la Seguretat Social i un augment del 323,1% del superàvit de les Administracions Regionals. En referència a les dades de l'Estat disponibles fins al mes d'octubre, es constata un fort augment dels impostos i cotitzacions socials (+8,0%) i l'augment menor de la despesa en un 5,4%.

És aquest sentit es realitza un *focus* sobre l'evolució de les finances públiques entre 1995 i 2017, en el qual se esmenta la implementació de nous impostos i que es requereix d'una millor gestió de la despesa. La contracció de la despesa en els últims anys es deu a estabilitzadors automàtics i que es compensa en els anys 2015 i 2016 de política de fort augment de la pressió fiscal del 2012 i 2013. Sagnants són les dades de 2008 i 2009 en els quals es disparen fortament les despeses i es produeix una forta caiguda de la recaptació.

El nivell d'impostos sobre PIB ja mostra valors als existents en 2000-2004, ja que les puntes del període 2005-2007 obeeixen al fort creixement del sector de la construcció, sobre el qual recau una important fiscalitat.

El sector exterior mostra un baix ritme de creixement en els primers nou mesos de 2018, amb nivells semblats als d'altres països europeus en el cas de l'economia espanyola (+3,2%) i menor en la catalana (+1,8%). Ha de destacar-se en aquests nou mesos, les caigudes d'exportacions catalanes a Itàlia, els EUA, la Xina, el Japó i el Marroc a diferència d'Espanya.

Amb l'evolució del preu del petroli i de la dependència energètica de la nostra economia, es dona un empitjorament de la balança corrent, i especialment de la comercial.

Quant al mercat d'habitatge s'espera un creixement del sector immobiliari, encara que amb menor intensitat, per la bona marxa de la demanda domèstica i les condicions financeres acomodaticies (baixos tipus d'interès), però no s'albira, en les condicions actuals, una nova bombolla en el sector de l'habitatge. No obstant això, s'ha d'estar vigilant a l'evolució dels diferents factors que determinen el preu de l'habitatge, com l'evolució dels mercats immobiliaris en altres ciutats i la inversió residencial, la política monetària i les condicions financeres per a l'adquisició d'habitatge o la capacitat de les llars per fer front al pagament de les hipoteques.

Finalment, es realitza una anàlisi a llarg termini de l'economia catalana en el context espanyol i es constata un suau major dinamisme que la mitjana, per aquest motiu el seu pes relatiu en l'economia espanyola entre el 2000 i 2017 hagi augmentat tres dècimes, no obstant això, si la comparem amb altres regions dinàmiques com és la C. de Madrid, aquesta última ha augmentat el seu pes relatiu en 1,2 punts en aquest període, és a dir, que ha estat més dinàmica que la mitjana espanyola i que la catalana. Es destaca la pèrdua de pes relatiu de les CCAA de Castella i Lleó i de la C. Valenciana (en aquesta última especialment en el període de crisi econòmica). També es fa l'anàlisi en termes de renda per càpita relativa (Espanya=100) per al període 2000-2017.

Per tot això, es fa precís aprofitar les oportunitats i apaivagar les amenaces, alhora que cal reforçar les forteses i evitar les febleses de l'economia catalana. D'aquí la iniciativa de fer una anàlisi a llarg termini per a la millora de la competitivitat, de l'ocupació i de l'estat de benestar de Catalunya. El nostre país és i ha de seguir sent un referent econòmic d'impuls de l'emprenedoria i de la generació de major valor afegit davant una globalització que accelera la seva profunditat.

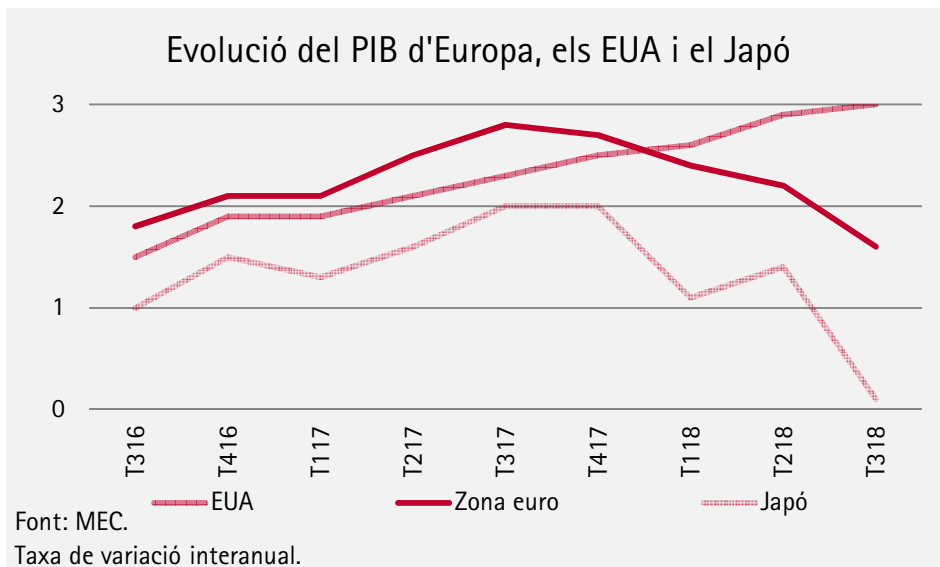
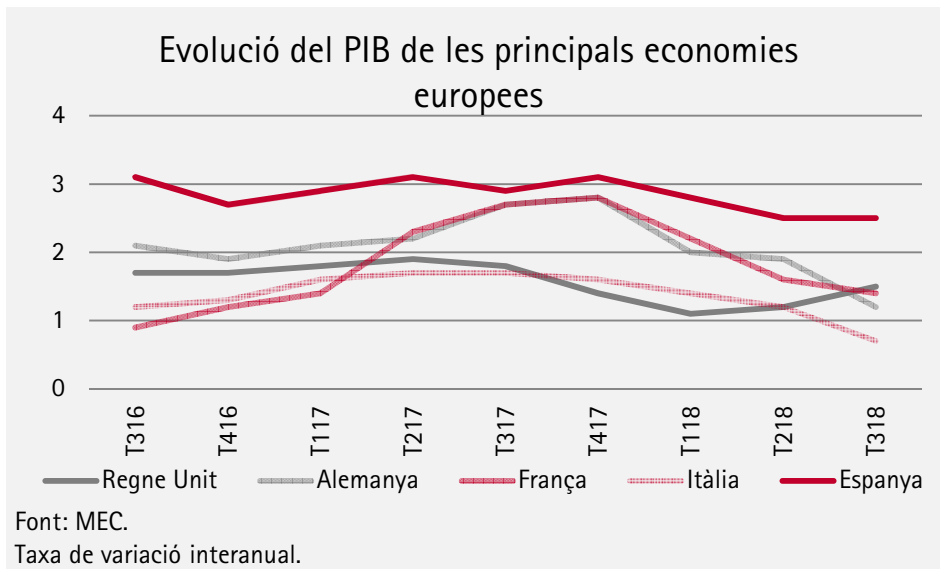
ENTORN INTERNACIONAL

En un context internacional de major incertesa associada a les tensions comercials entre els EUA i la Xina, les variacions del preu del petroli, i el context polític europeu centrat en les interrogants sobre el resultat de les negociacions del *Brexit* i els dubtes sobre la gestió del dèficit públic italià (que ha portat la prima de risc d'Itàlia a superar els 300 pb), les previsions de creixement econòmic dels principals organismes internacionals han estat corregides a la baixa. Així, l'evolució de l'economia europea en el tercer trimestre de l'any va ser menor de l'esperat, a la Xina continua la moderació gradual del ritme d'expansió, mentre que al Japó es va registrar una caiguda del PIB. Els EUA han sobresortit com l'excepció, amb un creixement de la seva economia superior al del seu potencial de llarg termini.

Concretament, el creixement del PIB es va reduir dues desenes durant el tercer trimestre tant a la zona euro, en créixer un 0,2%, com en la Unió Europea, que va augmentar un 0,3% intertrimestral. Respecte al mateix període de l'any passat, el creixement va ser d'1,6% i 1,8%, respectivament.

D'aquesta forma, a Alemanya, el creixement de l'economia va ser negatiu, d'un 0,2%, a causa de la caiguda de les seves exportacions, mentre que França va repuntar fins al 0,4%. Itàlia va registrar una contracció en la seva economia, des d'un augment del 0,2% en el segon trimestre a una caiguda de 0,1% en el tercer. El Regne Unit, per la seva banda, va accelerar el seu ritme d'expansió en créixer un 0,6%.

Pel que fa a altres economies fora de l'entorn europeu, cal assenyalar, que el PIB dels EUA va registrar un augment del 0,90%, la qual cosa implica una mínima moderació en comparació a l'1,0% del segon trimestre de 2018. Per la seva banda, l'economia japonesa va experimentar una reculada de 0,6% en el tercer trimestre, principalment, a causa dels desastres naturals de l'estiu que van ocasionar importants revessos en l'activitat del país. Mentrestant, la Xina va pujar un 6,5% interanual, dues desenes menys que el període anterior, i l'economia russa també va moderar el seu avanç, passant de l'1,9% a l'1,3% interanual. Brasil va créixer un 1,3% interanual, la qual cosa representa una acceleració en relació al segon trimestre d'aquest any, quan va augmentar un 0,9%.

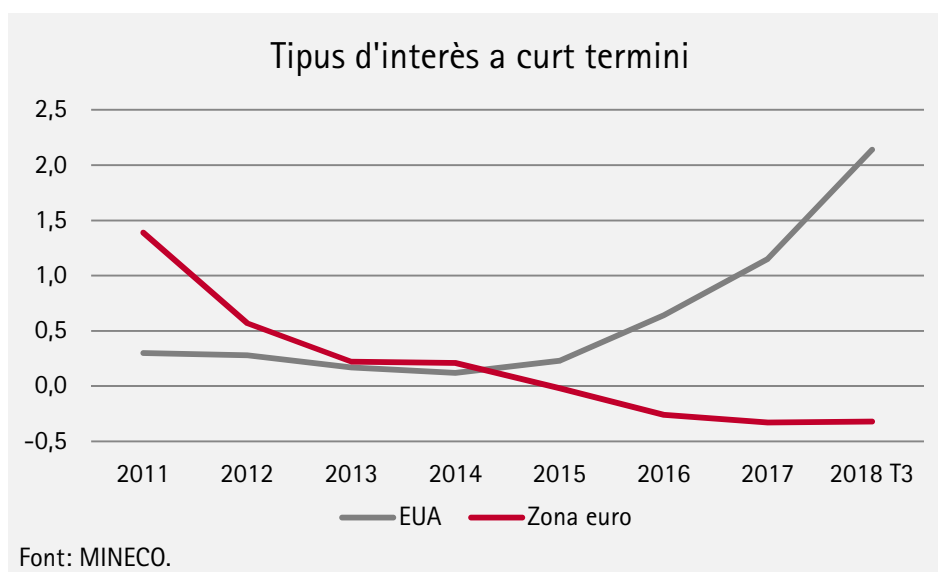
En aquest sentit, cal fer un esment a l'evolució dels mercats de valors internacionals. Prenent dades des de 2010, destaca el fort dinamisme de la borsa dels EUA (creixement del 113,6%), i en positiu també, però amb menor potència, l'augment de l'índex alemany (creixement del 86,8%). Per al conjunt de la zona euro, l'indicador borsari va registrar un increment bastant més moderat (creixement del 40,0%). No obstant això, la borsa espanyola en 2017 registra uns valors similars als de 2010. Pel que, a diferència d'altres països, en la borsa espanyola el nivell de cotitzacions borsàries no s'ha constatat la recuperació dels seus valors. D'aquí, que no hi hagi efecte riquesa.

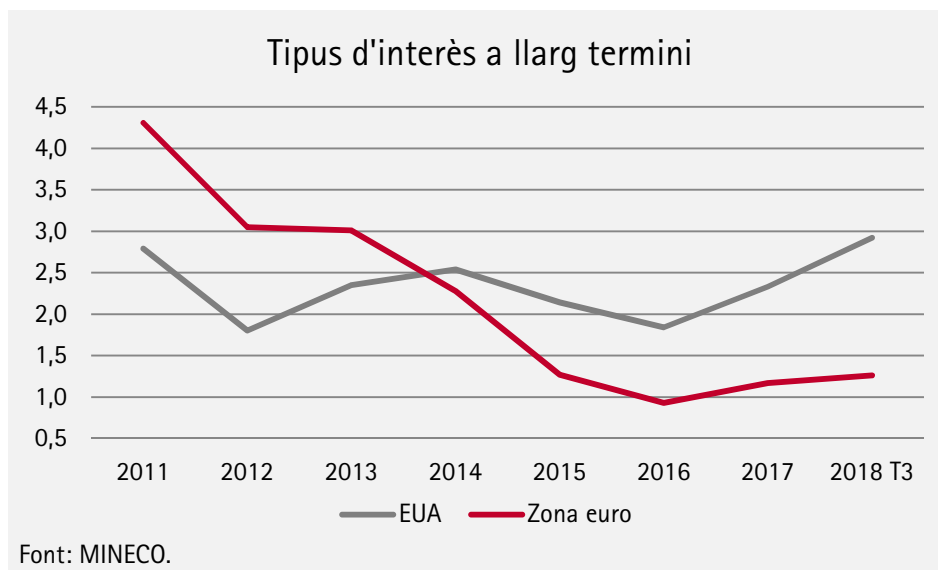
MERCATS DE VALORS				
Índex Desembre 2000=100	Alemanya (DAX-XETRA)	EUA (Dow Jones NY)	Espanya (IG Madrid)	Zona euro (EuroStoxx)
2010	107,5	107,3	113,9	70,3
2011	91,7	113,3	97,3	57,6
2012	118,3	121,5	93,6	66,6
2013	148,5	153,7	114,9	80,2
2014	152,4	165,2	118,3	81,6
2015	167,0	161,5	109,5	88,1
2016	178,4	183,2	107,1	89,4
2017	200,8	229,2	115,2	98,4
2018 T3	190,3	245,3	108,0	96,5

Font: MINECO.

D'altra banda, continua la divergència entre la política monetària dels EUA i de la zona euro. L'economia nord-americana manté un robust creixement per sobre del seu potencial, un mercat laboral amb taxes d'atur en mínims i un nivell d'inflació del 2,5% (2,1% subjacent). Així, la Reserva Federal va augmentar els tipus d'interès de referència al setembre (+25 pb, fins a 2,00%-2,25%), però els va mantenir al novembre, atès que s'espera un nou increment a cap d'any. Per la seva banda, el BCE va tornar a comunicar que posarà fi al programa de compres d'actius al desembre d'aquest any i que es mantindran els tipus d'interès de referència fins a setembre de 2019, almenys.

Respecte als tipus d'interès, és important assenyalar les diferències entre els de EUA i els de Europa. En el cas de l'economia nord-americana s'observa un creixement dels tipus a curt termini en els últims dos anys, mentre que en l'economia de l'Eurozona romanen en negatiu des de 2015. Aquesta circumstància podria canviar si augmenta la inflació a la zona euro i canvia la política monetària laxa que actualment realitza el BCE, que apunta a la fi de 2019. Per aquest motiu els tipus a llarg termini ja mostren una lleugera tendència a l'alça en els últims mesos.

Quant a les previsions per als propers anys, l'FMI, en les seves projeccions sobre l'economia mundial d'octubre, estima un creixement global de 3,7% per aquest any i el proper, dues desenes per sota de les previsions del mes d'abril. Així, l'organisme assenyalava que l'expansió econòmica mundial, iniciada a meitat de 2016, ja no és tan uniforme entre països i que els riscos negatius s'han incrementat en els últims sis mesos.

Puntualment, l'FMI ha revisat a la baixa el creixement de l'economia nord-americana per 2019, a causa de les recents mesures aranzelàries anunciades per valor de 200.000 milions de dòlars a importacions des de la Xina. Al seu torn, ha rebaixat el creixement del PIB per a l'eurozona i el Regne Unit pel menor nivell d'activitat registrat en relació a l'esperat en la primera meitat d'aquest any. I per algunes de les economies emergents, l'FMI ha corregit a la baixa el ritme d'expansió, com ser Argentina, Brasil o Turquia, per factors idiosincràtics, condicions financeres menys favorables, tensions geopolítiques i un major preu del petroli. Així mateix les mesures comercials proteccionistes també afectaran el creixement de la Xina i altres economies asiàtiques en 2019, segons l'organisme.

Una de les principals fonts de risc en el curt termini, segons l'FMI, prové de les condicions dels mercats financers ja que, atès que la política monetària es manté acomodaticia en les economies avançades, podria produir-se un enduriment de la mateixa en cas d'intensificar-se les tensions comercials o la incertesa, fins i tot si la inflació als EUA augmentés més ràpid de l'anticipat.

D'altra banda, en les seves projeccions d'hivern, la Comissió Europea assenyalava que en 2017 l'economia europea va registrar el seu major ritme d'avanç en una dècada, però que actualment es presenten una sèrie de riscos interconnectats que moderaran el creixement econòmic a la regió. Entre aquests factors destaquen el debilitament del comerç internacional o els problemes en algunes economies emergents que, no obstant això, han estat compensats pel potent creixement de la demanda domèstica que ha impulsat una forta creació d'ocupació a Europa. Per tant, seran els determinants del consum privat i la inversió els elements que contribueixin a explicar el creixement a Europa en el curt termini, a saber, l'increment de l'ocupació, les condicions financeres favorables, l'augment de la rendibilitat i unes perspectives positives en relació a la demanda domèstica.

D'aquesta forma, el pronòstic de creixement del PIB per a la zona euro és del 2,1% en 2018, de l'1,9% per 2019 i de l'1,7% per 2020. Elements exògens com el menor impuls del comerç mundial, la major incertesa i el creixement del preu del petroli justifiquen aquesta moderació prevista de l'activitat econòmica. A més, el creixement del PIB mundial serà menys homogeni, principalment en les economies emergents, a causa dels riscos derivats del proteccionisme comercial i les vulnerabilitats financeres d'aquests països. Les economies emergents es beneficiaran del dinamisme als EUA propiciat per l'estímul de la política fiscal, un mercat laboral potent i un sentiment dels agents econòmics positiu.

La Comissió estima que el creixement mundial (exclosa la Unió Europea) serà del 4,0% aquest any per després baixar al 3,8% en el proper parell d'anys. En particular, el creixement de les economies avançades (exclosa la Unió Europea) serà del 2,6% aquest any. Per la seva banda, el comerç global es desaccelerarà, amb un menor augment de les importacions fora de la Unió Europea; passant des del 5,5% de 2017 fins al 3,7% en 2020 (4,8% en 2018 i 4,0% en 2019). Aquesta moderació s'explica per una disminució del comerç de béns d'inversió, en anar esgotant-se l'estímul a la inversió als EUA i per l'orientació de l'economia xinesa cap a un model més basat en el consum.

Finalment, l'OCDE, en les seves Perspectives Econòmiques de novembre, realitza un diagnòstic de la situació global similar als altres organismes, i planteja que "*l'expansió mundial ha tocat sostre*". Les seves previsions de creixement del PIB mundial són del 3,7% aquest any, i sobre el 3,5% en 2019 i 2020; i en particular, per als països de l'OCDE, la desacceleració serà gradual, des de nivells propers al 2,5% l'any passat, fins al 2,0% en 2020. A la zona euro, el creixement passarà de nivells propers al 2,0% a nivells lleugerament superiors a l'1,5% en dos anys.

Segons l'OCDE, "*a curt termini, les polítiques adoptades i el fort creixement de l'ocupació segueixen sostenint la demanda interna. No obstant això, les previsions preveuen polítiques macroeconòmiques cada vegada menys acomodaticies, dificultats derivades de les tensions comercials, condicions financeres més restrictives i preus del petroli més elevats*". Concretament, sobre el tema del comerç internacional, destaca que els aranzels a les importacions ja han començat a influir en els preus a certs països, atès que el comerç mundial s'ha moderat, mentre que les restriccions comercials han minvat la confiança i plans d'inversió. Per tot això, l'OCDE espera que el comerç mundial creixi per sota del 4,0% anual de mitjana fins al 2020.

PREVISIONS DE CREIXEMENT DEL PIB										
Variació anual	2017	FMI			Comissió Europea			OCDE		
		2018	2019	2020	2018	2019	2020	2018	2019	2020
Economia mundial	3,7	3,7	3,7	3,7	3,5	3,5	3,7	3,5	3,5	
Zona euro	2,4	2,0	1,9	2,1	1,9	1,7	2,5	1,9	1,6	
EUA	2,2	2,9	2,5	2,9	2,6	1,9	2,2	2,9	2,1	
Japó	1,7	1,1	0,9	1,1	1,0	0,5	1,7	0,9	0,7	
Alemanya	2,5	1,9	1,9	1,7	1,8	1,7	2,5	1,6	1,4	
França	2,3	1,6	1,6	1,7	1,6	1,6	2,3	1,6	1,5	
Itàlia	1,5	1,2	1,0	1,1	1,2	1,3	1,6	1,0	0,9	
Espanya	3,0	2,7	2,2	2,6	2,2	2,0	3,0	2,6	1,9	
Regne Unit	1,7	1,4	1,5	1,3	1,2	1,2	1,7	1,3	1,1	
Xina	6,9	6,6	6,2	6,6	6,2	5,9	6,9	6,6	6,0	
Índia	6,7	7,3	7,4	7,4	7,5	7,5	6,7	7,5	7,4	
Brasil	1,0	1,4	2,4	1,1	1,9	2,3	1,0	1,2	2,4	
Rússia	1,5	1,7	1,8	1,7	1,6	1,8	1,5	1,6	1,8	

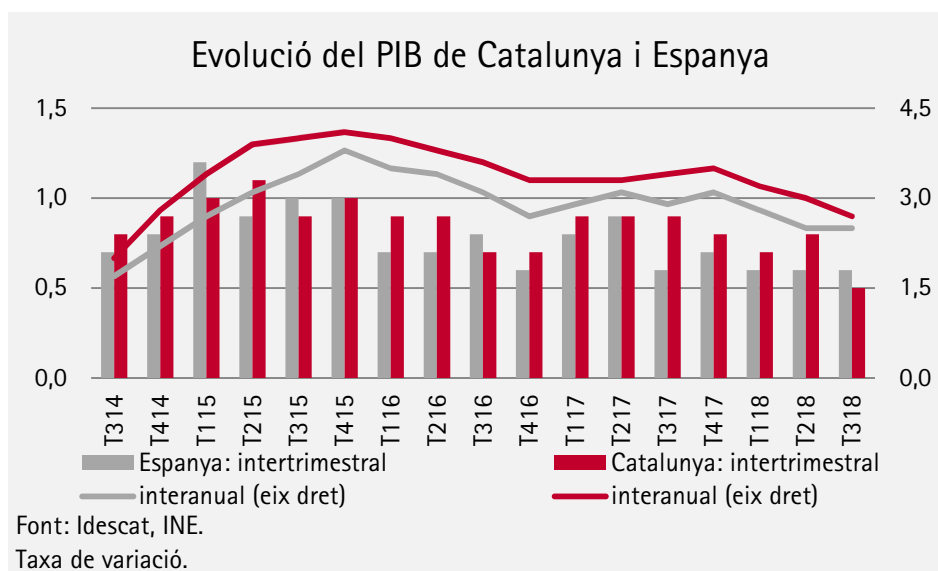
Font: FMI, Comissió Europea, OCDE.

DEMANDA I ACTIVITAT

En el tercer trimestre, l'economia espanyola va mantenir el seu ritme de creixement, mentre que la catalana s'ha moderat lleugerament. No obstant això, les taxes de creixement del PIB en tots dos casos es mantenen superiors a la mitjana europea. En aquest sentit, les previsions sobre l'evolució de l'economia en el curt termini han estat lleugerament corregides a la baixa.

PREVISIONS DE CREIXEMENT DEL PIB DE ESPANYA			
Variació anual	2018	2019	2020
FMI	2,7	2,2	1,9
Comissió Europea	2,6	2,2	2,0
OCDE	2,6	2,2	1,9
Govern d'Espanya	2,6	2,3	-
Banc d'Espanya	2,6	2,2	2,0

Font: FMI, CE, OCDE, MH, BDE.

Les dades de creixement del PIB d'Espanya corresponents al tercer trimestre de l'any es mantenen igual que en el període anterior en termes intertrimestrals i interanuals, amb taxes d'augment del 0,6% i del 2,5%, respectivament, segons l'avanç de Comptabilitat Nacional publicat el 31 d'octubre.

El creixement del PIB va ser resultat únicament de la contribució positiva de la demanda nacional (+3,0 punts), ja que la demanda exterior va registrar una aportació negativa (-0,5 punts). El component que ha impulsat la demanda domèstica ha estat la formació bruta de capital fix, malgrat la seva moderació. La despesa en consum final, per la seva banda, va contreure el creixement a causa del menor augment del consum de les llars, mentre que el consum públic es va accelerar. Al seu torn, tant les exportacions com les importacions de béns i serveis van reduir significativament el seu ritme d'expansió. En particular, la despesa de no residents a Espanya va decreixar, atès que el de residents en la resta del món va pujar.

És important assenyalar que, aquest trimestre, la indústria es va desaccelerar, mentre que la construcció va augmentar una desena el seu ritme d'expansió i el sector serveis va repuntar tres dècimes.

ESPANYA: PIB PER COMPONENTS I SECTORS				
Taxa de variació interanual	2017		2018	
	T IV	T I	T II	T III
PIB	3,1	2,8	2,5	2,5
Components:				
Consum final de les llars	2,7	3,1	2,3	2,1
Consum final de les AAPP	2,6	2,4	1,9	2,1
Formació bruta de capital fix	5,2	3,9	7,7	6,3
Exportacions	4,2	3,4	2,3	0,4
Importacions	5,4	4,7	5,2	2,0
Demanda Nacional*	3,3	3,1	3,3	3,0
Demanda Exterior*	-0,2	-0,3	-0,8	-0,5
Oferta:				
Agricultura	0,4	2,2	3,2	-0,6
Indústria	4,9	2,6	2,5	1,3
Construcció	6,8	7,4	7,1	7,2
Serveis	2,5	2,5	2,3	2,6

Font: INE. *Contribució al creixement del PIB.

Per la seva banda, segons l'Idescat, el PIB en el tercer trimestre va créixer un 2,7%, enfront de l'augment del 3,1% del trimestre anterior, a Catalunya. L'increment intertrimestral va ser del 0,5%, tres dècimes menys que en el segon trimestre. Destaca la desacceleració de la indústria (amb un augment per sota de la mitjana) i de la construcció (encara amb avanços molt potents), mentre que el sector serveis va créixer a igual ritme que en el segon trimestre. Des de la perspectiva de la demanda, el component més dinàmic va ser la inversió, tot i amb una expansió més moderada. Al seu torn, les exportacions i importacions es desacceleraren, però es redueix l'aportació negativa del sector exterior al creixement del PIB de Catalunya.

CATALUNYA: PIB PER COMPONENTS I SECTORS				
Taxa de variació interanual	2017		2018	
	T IV	T I	T II	T III
PIB	3,5	3,2	3,1	2,7
Components:				
Consum final de les llars	2,0	2,8	1,8	1,9
Consum final de les AAPP	3,3	3,1	2,2	1,2
Formació bruta de capital	3,9	3,5	5,8	3,7
Exportacions	5,8	4,2	2,3	1,5
Importacions	4,1	4,6	4,3	2,1
Demanda Nacional*	2,7	3,0	2,8	2,2
Demanda Exterior*	0,9	0,1	-0,5	-0,1
Oferta:				
Agricultura	-4,2	-3,1	-1,6	-0,8
Indústria	6,4	4,9	3,9	2,0
Construcció	6,4	5,9	6,3	5,2
Serveis	2,6	2,7	2,8	2,8

Font: INE. *Contribució al creixement del PIB.

D'altra banda, l'evolució dels indicadors de més curta freqüència reflecteix un bon comportament del consum privat malgrat la caiguda de l'indicador de confiança, senyals mixts en la indústria i una marxa favorable del turisme per la via de la despesa.

Al setembre, l'índex general de xifra de negocis de les activitats de serveis a Espanya, corregit d'efectes estacionals i de calendari, va pujar un 6,0%, la qual cosa implica una lleugera moderació respecte als mesos previs. L'índex general de serveis a Catalunya es va incrementar un 2,1%, igual que la mitjana espanyola.

Així mateix l'entrada de comandes en la indústria va registrar una forta caiguda en setembre, en reduir-se un 0,5% interanual (sèrie corregida). En el mateix sentit, l'índex de xifra de negocis en la indústria va reduir el seu ritme d'expansió augmentant un 2,7% en termes anuals, el registre més baix en gairebé dos anys. A Catalunya, per la seva banda, la disminució de l'índex general d'entrada de comandes va ser de 3,4%, mentre que de la xifra de negocis va caure un 4,2% (-3,2% i -0,3% per al conjunt d'Espanya, respectivament).

L'índex de producció industrial va augmentar un 0,8% octubre en el conjunt d'Espanya, aquest increment, que és un punt superior al del mes de setembre, representa un repunt respecte a la caiguda del mes anterior. A Catalunya, l'índex general va registrar un augment del 2,7% a l'octubre, inferior a la mitjana d'Espanya, que va ser del 3,6%.

Quant a l'activitat turística, la despesa total dels turistes internacionals va pujar un 2,7% de gener a octubre respecte a igual període de 2017, aconseguint els 79.921 milions d'euros a Espanya. Catalunya va representar el 23,2% del total de despesa, és a dir, 18.511 milions d'euros, amb un creixement del 6,3% en termes interanuals.

Per la seva banda, en els primers deu mesos del 2018 van arribar a Espanya uns 73,9 milions de visitants, és a dir, un 0,5% més que en igual període de l'any anterior. Catalunya, principal destinació turística d'Espanya –amb 17,1 milions de visitants representa el 23,1% del total– va registrar un descens de l'1,2% anual.

En relació al comerç, destaca el fort repunt de les vendes de comerç minorista (índex general a preus constants, sense estacions de serveis), en pujar un 5,4% interanual en el mes d'octubre a Catalunya i un 5,3% a Espanya. De la mateixa manera, les vendes en grans superfícies (índex general a preus constants) van pujar un 3,6% a Catalunya i un 8,5% a Espanya, després de mesos en negatiu.

Finalment, l'indicador de confiança del consumidor del CIS va descendir des dels 93,0 punts a l'octubre, fins als 91,4 punts al novembre. El descens de l'índex es va produir tant per una pitjor valoració de situació actual (83,8 punts) com de les expectatives (99 punts). És important destacar que, des de setembre, l'indicador de confiança del consumidor s'ha mantingut per sota dels 100 punts, llindar que divideix la percepció negativa (menor a 100) de l'optimista (major a 100).

INDICADORS D'ACTIVITAT		
Variació anual	Catalunya	Espanya
Producció industrial (oct-18)	-0,5	1,0
Xifra de negocis indústria (set-18)	-4,2	-0,3
Entrada de comandes (set-18)	-3,4	-3,2
Comerç al detall (oct-18)	7,7	7,0
Venda grans superfícies (oct-18)	3,6	8,5
Matriculació turismes (oct-18)	-3,9	-6,5
Confiança empresarial (IV 2018)*	-2,0	-1,7
Xifra negocis serveis (set-18)	2,3	4,4
Turistes estrangers (oct-18)	10,6	5,0
Pernoctacions (oct-18)	6,7	0,8
Compravendes habitatge (oct-18)	23,5	15,8

Font: INE, Idescat. *Variació trimestral.

EVOLUCIÓ ECONÒMICA RELATIVA DE LES CCAA (2000-2017)

Mitjançant la Comptabilitat Regional disposem dels valors del PIB de les CCAA des del 2000 (en base 2010) i com ha evolucionat cadascuna d'elles en aquest llarg període. També resulta rellevant veure com s'ha produït aquest canvi pel que fa a la mitjana del conjunt, i per tant, observant aquelles que han estat més dinàmiques, i llavors, ha augmentat la seva participació en el conjunt, o bé, amb un menor creixement relatiu disminuint el seu pes. Això s'exposen en els quadres, on s'ha escollit l'any 2000 d'inici; el 2007, que és quan finalitza el període d'expansió, començant a partir d'aquest any la crisi econòmica, i l'últim any, amb dades estimats, que és el 2017.

PIB PER CCAA								
Preus corrents, milers d'euros	2000		2007		Variació anual	2017		Variació anual
	Valor	Percentatge	Valor	Percentatge		Valor	Percentatge	
ANDALUSIA	86.331.553	13,4%	148.644.794	13,8%	6,9%	155.213.496	13,3%	3,8%
ARAGÓ	20.042.880	3,1%	34.228.275	3,2%	9,0%	36.054.238	3,1%	4,9%
ASTÚRIES	14.266.600	2,2%	23.239.346	2,2%	7,1%	22.708.362	2,0%	5,0%
BALEARS	16.492.806	2,6%	26.144.862	2,4%	7,0%	29.910.829	2,6%	4,4%
CANÀRIES	25.962.458	4,0%	41.656.214	3,9%	6,1%	44.206.388	3,8%	4,1%
CANTÀBRIA	7.945.277	1,2%	12.845.737	1,2%	7,3%	13.082.727	1,1%	4,3%
C. I LLEÓ	35.646.082	5,5%	55.831.514	5,2%	7,1%	57.094.304	4,9%	2,8%
C. LA MANXA	21.713.679	3,4%	38.706.853	3,6%	9,2%	40.046.056	3,4%	4,0%
CATALUNYA	122.056.805	18,9%	203.402.667	18,8%	7,1%	223.139.221	19,2%	4,4%
C. VALEN.	62.531.733	9,7%	105.192.625	9,7%	6,9%	108.781.495	9,3%	4,0%
EXTREMADURA	10.745.432	1,7%	17.482.445	1,6%	7,7%	18.519.886	1,6%	3,5%
GALÍCIA	33.391.170	5,2%	56.233.842	5,2%	7,8%	60.824.207	5,2%	4,1%
MADRID	114.203.390	17,7%	194.533.412	18,0%	7,3%	219.975.655	18,9%	4,0%
MÚRCIA	15.675.781	2,4%	27.989.687	2,6%	7,9%	30.343.856	2,6%	4,0%
NAVARRA,	11.157.493	1,7%	17.958.589	1,7%	6,8%	19.826.748	1,7%	3,5%
PAÍS BASC	40.711.377	6,3%	65.091.957	6,0%	6,8%	71.742.796	6,2%	4,3%
LA RIOJA	4.889.889	0,8%	7.963.068	0,7%	7,3%	8.136.621	0,7%	2,8%
CEUTA	1.018.394	0,2%	1.521.352	0,1%	6,6%	1.659.872	0,1%	2,0%
MELILLA	922.002	0,1%	1.361.348	0,1%	5,1%	1.522.743	0,1%	2,2%
ESPANYA	646.250.000	100%	1.080.807.000	100%	7,2%	1.163.662.000	100%	4,0%

Font: INE.

En primer lloc, s'analitza el creixement diferencial del PIB de cada CCAA indicant el seu pes relatiu sobre el conjunt. La CA que mostra un major dinamisme és Madrid que passa de representar un 17,7% en el 2000 al 18,9% en el 2017. La seva participació ha augmentat en 1,2 punts. La segona CCAA és Catalunya (la primera per grandària) encara que únicament augmenta la seva posició relativa en 3 dècimes, passant del 18,9% del 2000 al 19,2% de l'any 2017.

El País Basc, manté la seva quota en el 2000, 2007 i 2017 en un 6,3%, 6,0% i 6,2% respectivament; igual que altres CCAA com Andalusia (13,3% en 2017); Aragó (3,1%); Balears (2,6%); Cantàbria

(1,1%); Castella-La Manxa (3,4%); Extremadura (1,6%); Galícia (5,2%); Murcia (2,6%); Navarra (1,7%); La Rioja (0,7%). És a dir, que el seu creixement econòmic s'ha produït a un ritme igual a la mitjana.

Les CCAA que han mostrat una pèrdua relativa ha estat Castella i Lleó al llarg del període, passant de forma gradual del 5,5% l'any 2000 al 4,9% l'any 2017. I també la C. Valenciana, en aquest cas, a partir de la crisi, ja que passa del 9,7% del 2007 (igual en el 2000) al 9,3% l'any 2017.

En aquest quadre, destaca, en definitiva, un major dinamisme de CA Madrid; també de Catalunya, però a menor ritme; i una pèrdua de pes relatiu dins del conjunt espanyol de la CA de Castella i Lleó, i de C. Valenciana, en aquest últim cas des de la crisi econòmica, que va tenir major impacte en aquesta CA.

Resulta rellevant realitzar l'anàlisi en termes de PIB per càpita, que es reflecteix en el següent quadre, sent igual a 100 la mitjana espanyola; i per tant; tenint un nivell major els que superin aquest valor de 100 i viceversa.

Així, durant el període 2000-2017, milloren suaument la seva renda per càpita relativa Madrid (pansa de 133,9% en el 2000 al 135,2%); i de forma més intensa el País Basc (que passa de 122,6% en 2000 al 132,4% en 2017).

Catalunya perd posicions de forma molt suau, en renda per càpita, en passar de 121,6% en 2000 al 119,7% en el 2017; perdent de forma més intensa Balears (125,7% en 2000 al 103,1% en 2017); València (95,3% en 2000 al 88,2% en 2017); i Canàries (de 97,7% en 2000 al 81,7% en 2017).

Ha de destacar-se el fort augment del PIB per càpita, en termes relatius, de Galícia que passa del 77,6% de la mitjana espanyola en 2000 al 90,0% en 2017; i també Extremadura (63,7% al 69,1%) i Castella i Lleó (90,6% al 94,6%), a més de Madrid, ja comentat.

Andalusia (73,9% en 2017); Castella-La Manxa (78,7%), mantenen les seves posicions relatives, en termes de PIB per càpita, durant el període 2000-2017.

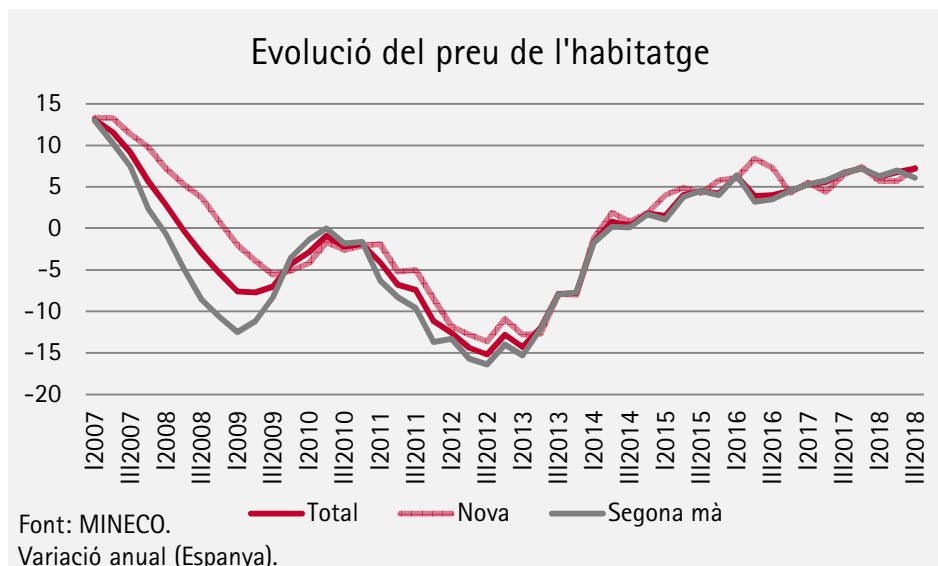
PIB PER CÀPITA PER CCAA								
	2000		2007		Variació anual	2017		Variació anual
	Valor	Índex Espanya = 100	Valor	Índex Espanya = 100		Valor	Índex Espanya = 100	
ANDALUSIA	11.823,0	74,2%	18.459,0	77,3%	5,2%	18.470,0	73,9%	3,8%
ARAGÓ	16.692,0	104,8%	26.141,0	109,4%	6,8%	27.403,0	109,6%	5,0%
ASTÚRIES	13.382,0	84,0%	21.759,0	91,1%	6,7%	22.046,0	88,2%	5,7%
BALEARS	20.030,0	125,7%	25.502,0	106,7%	3,1%	25.772,0	103,1%	2,8%
CANÀRIES	15.570,0	97,7%	21.167,0	88,6%	3,6%	20.425,0	81,7%	3,0%
CANTÀBRIA	14.891,0	93,4%	22.436,0	93,9%	5,7%	22.513,0	90,1%	4,4%
CASTELLA I LLEÓ	14.445,0	90,6%	22.082,0	92,4%	6,0%	23.555,0	94,2%	3,7%
C. LA MANXA	12.431,0	78,0%	19.322,0	80,9%	5,9%	19.681,0	78,7%	4,4%
CATALUNYA	19.383,0	121,6%	28.124,0	117,7%	4,8%	29.936,0	119,7%	3,9%
C. VALENCIANA	15.185,0	95,3%	21.610,0	90,4%	4,0%	22.055,0	88,2%	3,9%
EXTREMADURA	10.145	63,7%	16.102,0	67,4%	6,9%	17.262	69,1%	4,3%
GALÍCIA	12.372,0	77,6%	20.470,0	85,7%	7,3%	22.497,0	90,0%	4,4%
MADRID	21.333,0	133,9%	31.617,0	132,3%	4,7%	33.809,0	135,2%	3,0%
MÚRCIA	13.328,0	83,6%	19.923,0	83,4%	5,0%	20.585,0	82,3%	3,6%
NAVARRA,	20.287,0	127,3%	29.451,0	123,3%	4,5%	30.914,0	123,7%	3,0%
PAÍS BASC	19.542,0	122,6%	30.259,0	126,6%	6,0%	33.088,0	132,4%	4,1%
LA RIOJA	17.813,0	111,8%	25.492,0	106,7%	4,7%	26.044,0	104,2%	2,9%
CEUTA	14.350,0	90,1%	20.404,0	85,4%	4,7%	19.524,0	78,1%	1,6%
MELILLA	14.132,0	88,7%	19.426,0	81,3%	1,8%	17.945,0	71,8%	2,0%
TOTAL ESPANYA	15.935,0	100%	23.893,0	100%	5,2%	24.999,0	100%	3,8%

Font: INE.

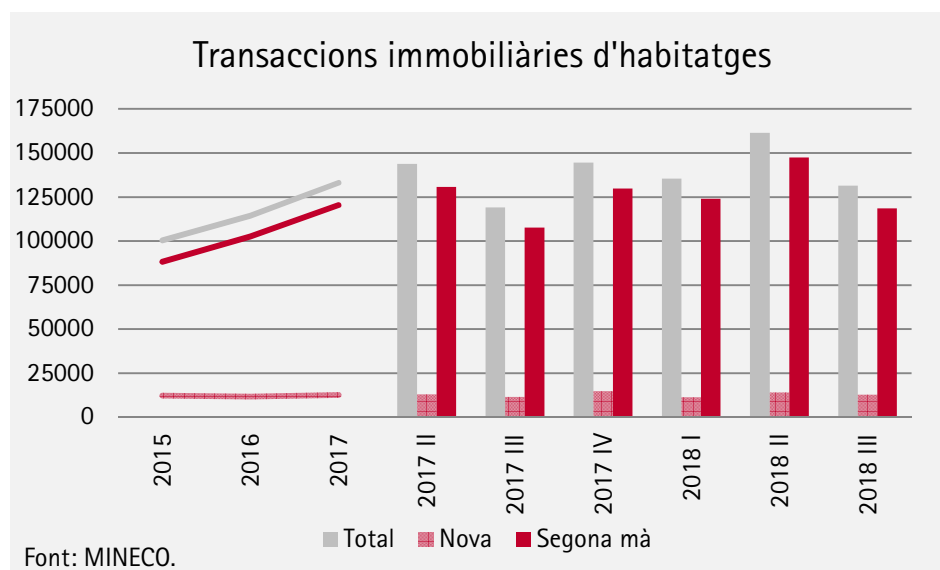
SECTOR IMMOBILIARI: L'INCREMENT EN ELS PREUS, ÉS SENYAL D'UNA NOVA BOMBOLLA?

Quant al mercat de l'habitatge és rellevant analitzar l'evolució dels preus i la seva relació amb la capacitat de les llars per fer front al pagament (renda, forma de finançament, terminis), a més de l'existència d'altres factors, com l'estoc d'habitatges per habitant, la inversió residencial estrangera o la política monetària. Tots aquests elements considerats conjuntament, permeten avaluar si la situació actual del mercat de l'habitatge és relativament normal o si estem enfront del desenvolupament d'una nova bombolla immobiliària.

A Espanya, el preu de l'habitatge, mesurat a través de l'índex de preus d'habitatge de l'INE, va pujar quart dècimes en el tercer trimestre de l'any, registrant una variació anual del 7,2%. Les CCAA que majors increments van presentar van ser Madrid (+10,9%) i Catalunya (+9,3%). Segons el tipus d'habitatge, fins a 2010, el preu de l'habitatge nou creixia amb major intensitat (o queia menys) que el de l'habitatge de segona mà. Però a partir d'aquest moment, l'evolució dels preus va ser similar, especialment des de meitat de 2013.

Al seu torn, les transaccions immobiliàries d'habitatge van pujar un 10,3% per al conjunt d'Espanya en el tercer trimestre (+12,4% noves i +10,1% segona mà). És de destacar, que pràcticament un 90% del total de transaccions correspon a habitatges de segona mà.

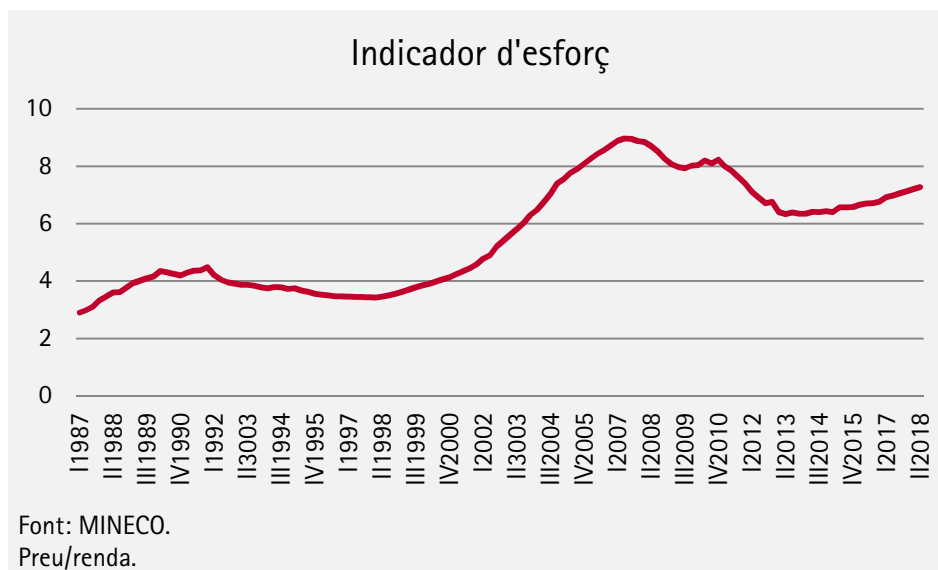

Un estudi de l'FMI ("*House Price Synchronization: What Role for Financial Factors?*") assenyala que existeix una sincronització entre els augments de preus dels habitatges en diferents parts del món, és a dir, que existeix una tendència al fet que els preus de l'habitatge es moguin en el mateix sentit i al mateix temps entre països i ciutats. Aquesta interrelació es deu al fet que els capitals internacionals es mouen lliurement entre països, allí on la inversió és més atractiva. Així, la integració dels mercats financers a nivell mundial és un factor molt important a l'hora de comprendre els canvis als mercats immobiliaris en un determinat país ja que són més sensibles a les fluctuacions que es produeixen en un altre. Per això, una part de l'increment dels preus de l'habitatge (en tant bé d'inversió) a Espanya i Catalunya, pot venir explicada per aquest factor, i d'això que es torni pertinent seguir l'evolució dels preus en altres països.

20

D'altra banda, un dels condicionants perquè es produeixi una bombolla immobiliària és el fort creixement del crèdit per a l'adquisició d'habitatge. Actualment els nivells de l'estoc de crèdit hipotecari a Espanya s'estan reduint, tot i que el nou crèdit per a habitatge estigui augmentant, però ho fa amb unes condicions financeres més estrictes que busquen disminuir el risc creditici i l'exposició del sector bancari al sector immobiliar.

A més, si s'observa l'indicador d'esforç de les llars per pagar un habitatge finançat amb préstec (quina part de l'ingrés familiar es destina a pagar la hipoteca), en el 2000 se situava entorn del 22%, en el 2005 pel 30% i en 2007 repuntava fins al 45%, per descendir al 32% actual (TII2018). Un altre indicador, com és el preu de l'habitatge sobre la renda de la llar, ascendeix als 7,3 anys (TII2018), més elevat que el nivell proper a 4 l'any 2000, per exemple. A partir d'ambdues estadístiques es constata el poc marge que hi ha per a un augment més fort dels preus de l'habitatge ja que, a pesar que ha augmentat la capacitat d'endeutar-se pels baixos tipus d'interès, l'esforç és molt elevat.

En definitiva, s'espera creixement del sector immobiliari, encara que amb menor intensitat, per la bona marxa de la demanda domèstica i les condicions financeres acomodaticies (baixos tipus d'interès), però no s'albira, en les condicions actuals, una nova bombolla en el sector de l'habitatge. No obstant això, s'ha d'estar vigilant a l'evolució dels diferents factors que determinen el preu de l'habitatge. En aquest sentit, l'FMI, recentment, ha fet un crit d'atenció per a la vigilància del mercat d'habitatge a Espanya, dotant a les autoritats de les eines macroprudencials necessàries per evitar la sobrevaloració dels preus.

MERCAT DE TREBALL

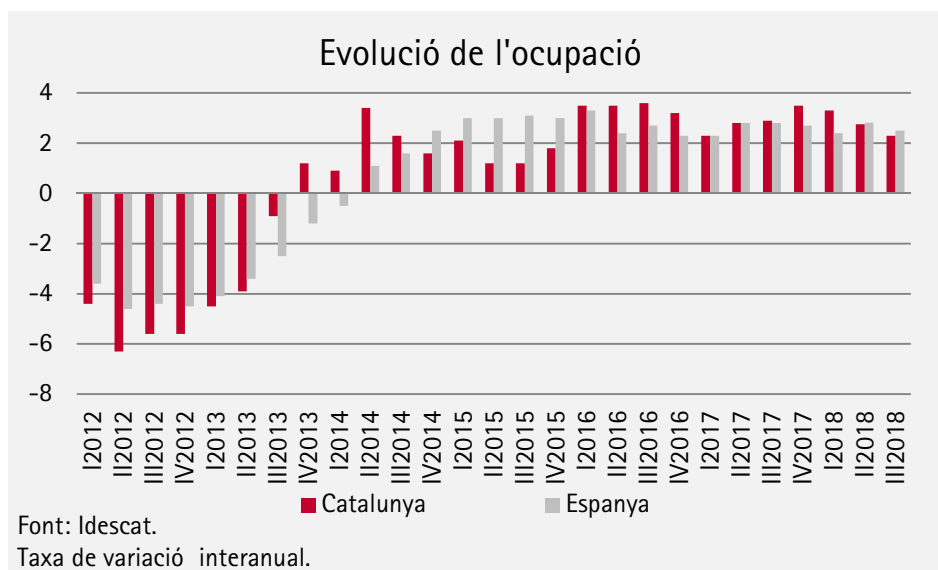
L'evolució de l'ocupació en els últims mesos ha estat positiva tant en termes de l'EPA com d'afiliació, amb una reducció sostinguda de l'atur.

Les dades de l'EPA del tercer trimestre de l'any indiquen un increment de l'ocupació de 183.900 persones a Espanya respecte al trimestre anterior. D'aquesta forma, l'ocupació total en termes desestacionalitzats va pujar un 0,5% intertrimestral. A Catalunya, l'augment de l'ocupació va ser de 33.500 persones.

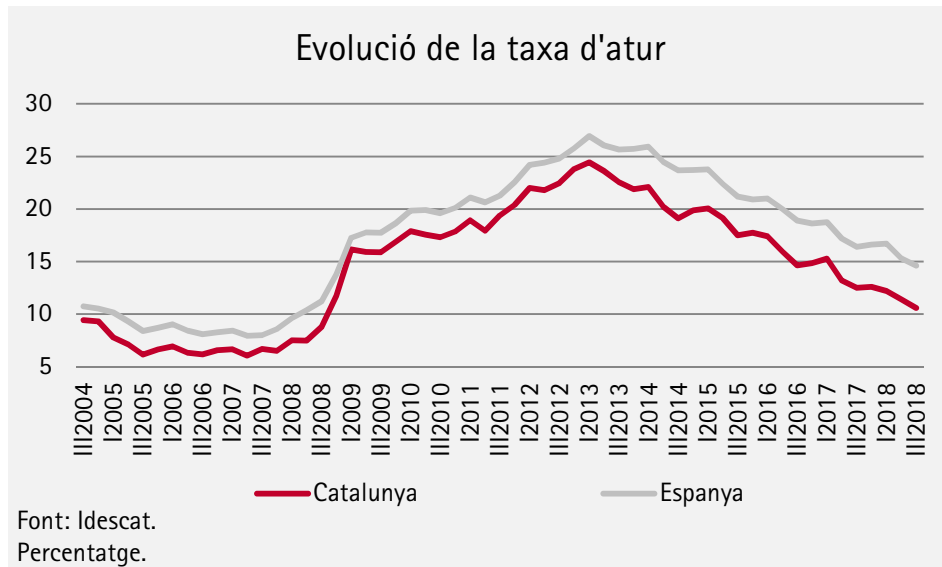
D'altra banda, en els últims 12 mesos l'augment de l'ocupació va ser del 2,5%, és a dir, 478.800 ocupats més a Espanya. A Catalunya, l'ocupació es va incrementar en 77.300 persones, amb una variació del 2,3% respecte a igual trimestre de l'any anterior. D'aquesta forma, el total de persones ocupades ascendeix a 19.528.00 a Espanya i a 3.393.900 a Catalunya. cal destacar, que l'augment de l'ocupació es va donar en paral·lel a una pujada de la població activa, fins a les 22.854.000 persones en el conjunt d'Espanya i 3.797.600 a Catalunya.

En el conjunt d'Espanya, la creació d'ocupació anual es va donar tant en el sector privat (373.300 persones) com en el públic (105.500 persones). Al seu torn, el nombre d'assalariats va créixer en 526.900 en variació anual, dels quals 374.100 van ser indefinits. Del total d'ocupació nova neta, el 71% va correspondre al sector serveis, el 17,5% a la construcció i l'11,3% a la indústria.

A Catalunya, en els últims 12 mesos, la creació neta d'ocupació es va donar en tots els sectors, amb un 48,6% corresponent a la indústria, un 43,6% al sector serveis i un 0,6% a la construcció. Del total de nous assalariats (82.400), 45.200 van ser en el sector privat i 37.200 en el públic, i de tots ells 42.900 amb contracte indefinit.

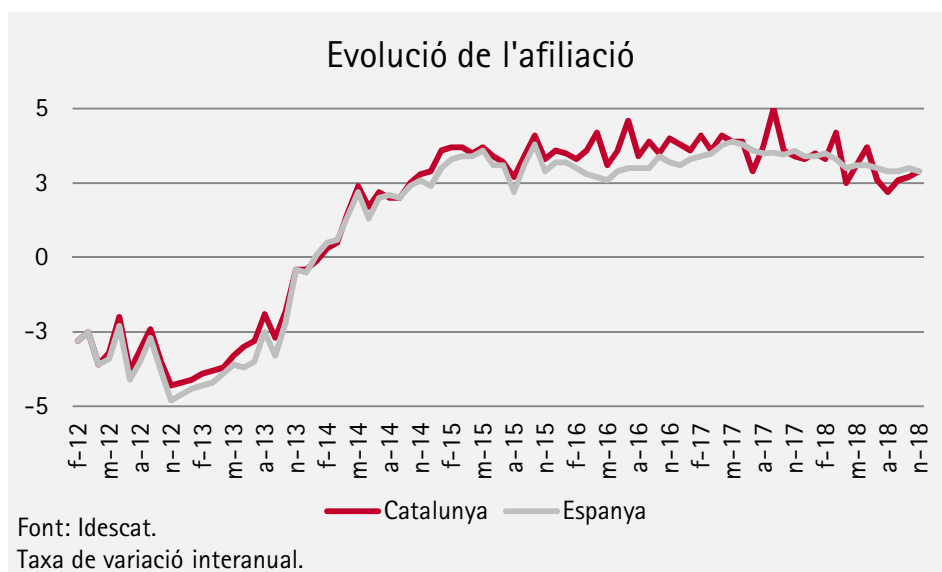

La xifra de desocupats total es va situar en 3.326.00 i 403.700 a Espanya i Catalunya, respectivament, la qual cosa implica un ritme de caiguda interanual del 10,9% i del 15,1%. Així, la taxa d'atur va baixar fins al 14,6% a Espanya i el 10,6% a Catalunya.

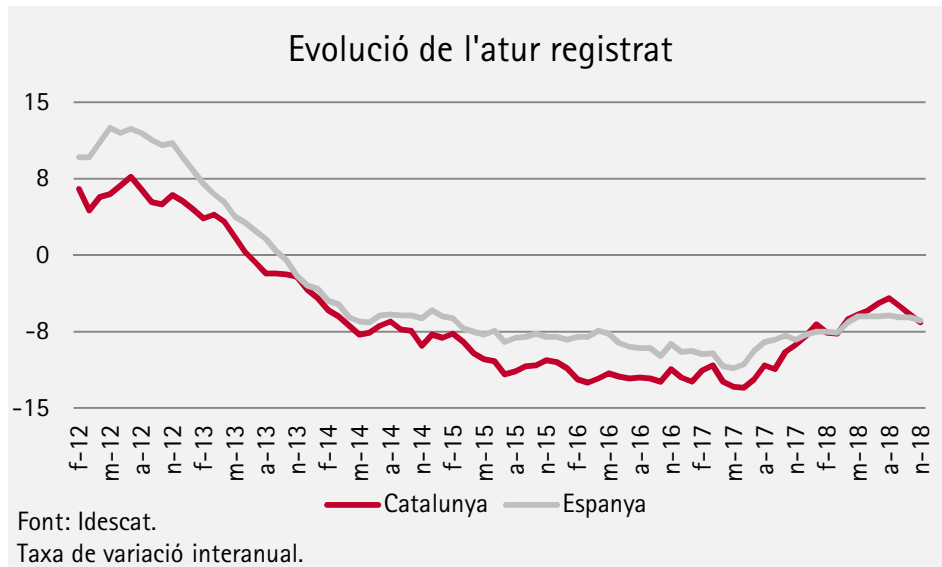

D'altra banda, l'afiliació total a Catalunya va augmentar un 2,9% interanual al novembre, la qual cosa implica 95.247 afiliats més en els últims 12 mesos. A Espanya, la pujada va ser d'igual magnitud, amb un increment de 527.868 afiliats respecte a igual mes de l'any anterior. La xifra d'afiliació total actualment ascendeix a 3.395.284 i 18.945.624 persones a Catalunya i Espanya, respectivament.

Cal assenyalar, que el ritme d'avanç del nombre d'afiliats es manté fort, encara que per sota de la mitjana de 2017 (+3,8% a Catalunya i +3,6% a Espanya); d'aquesta forma el creixement al novembre està en línia amb la mitjana del que va de l'any (+3,0% a Catalunya i +3,1% a Espanya).

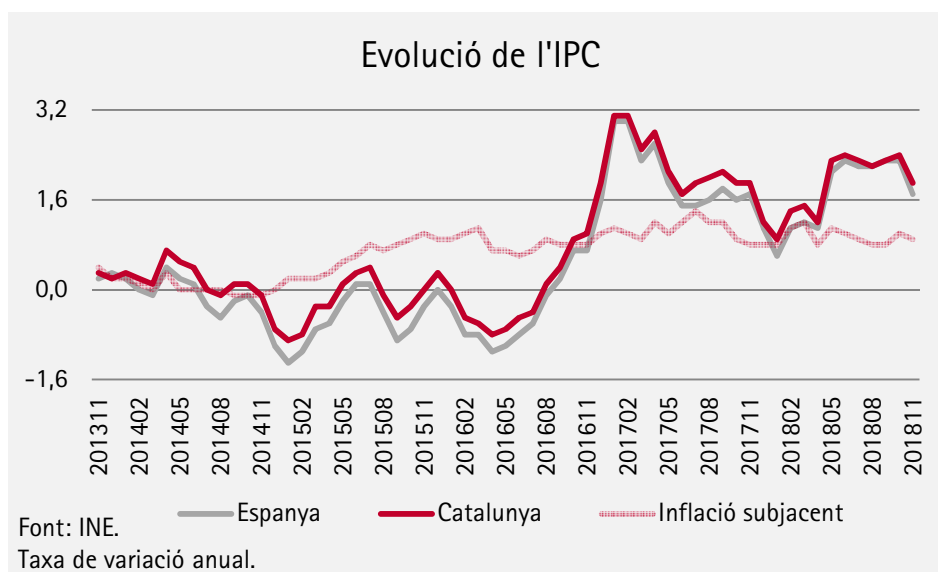
D'altra banda, l'atur registrat es va contreure, amb una reducció de 6,6% anual a Catalunya en el mes de novembre i de 6,4% a Espanya. En termes inter trimestrals, l'atur va augmentar a Catalunya (3.208 persones), mentre que en el conjunt d'Espanya es va reduir (1.836). D'aquesta forma, el nombre d'aturats registrats a Catalunya va totalitzar 394.405 persones i a Espanya 3.252.867.

PREUS I FINANÇAMENT

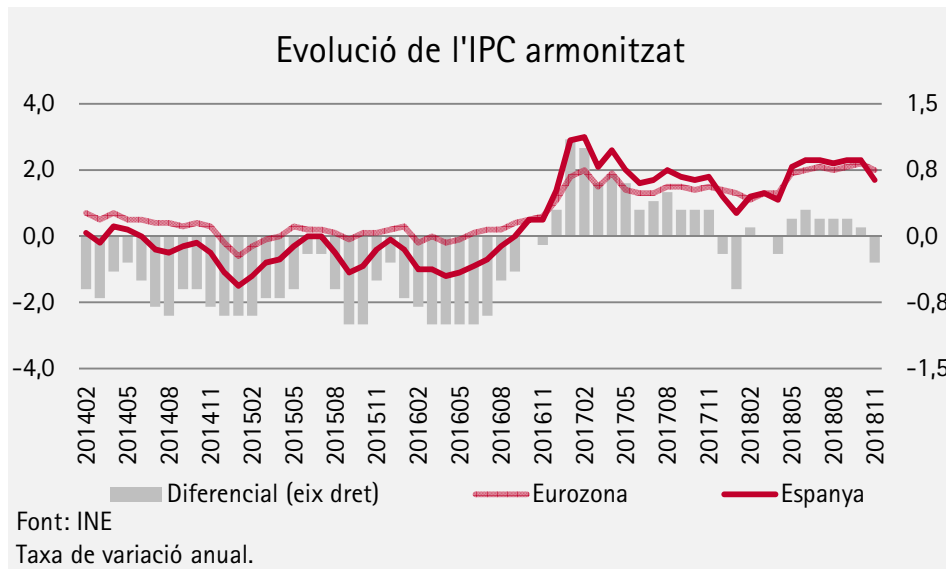
La inflació es va reduir en el mes de novembre, passant del 2,3% a l'octubre a l'1,7% en el conjunt d'Espanya, mentre que a Catalunya el descens va ser de cinc desenes, fins a l'1,9%.

Entre els grups que han tingut una major influència negativa en l'IPC (Espanya) destaquen: transport, habitatge, aliments i begudes no alcohòliques i oci i cultura.

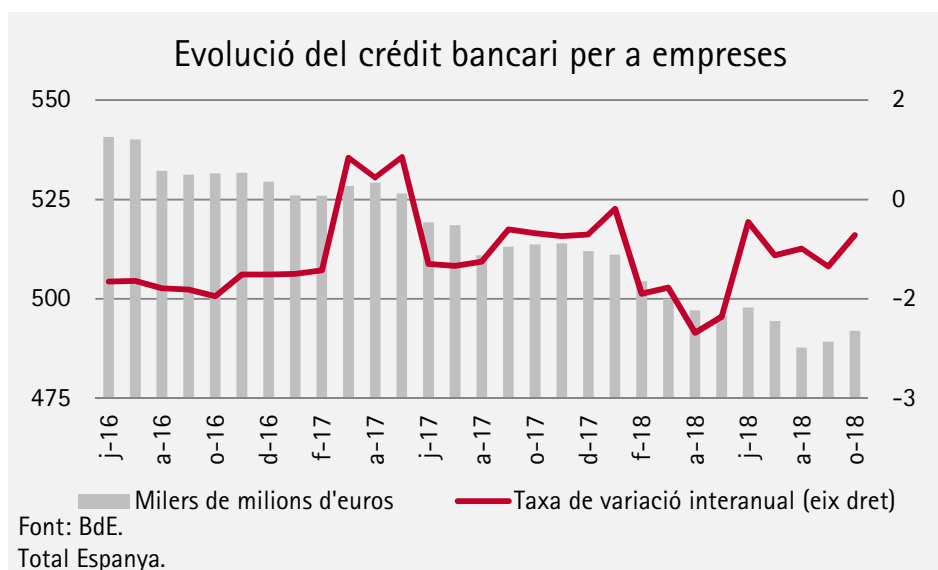
D'altra banda, la inflació subjacent –índex general sense aliments no elaborats ni productes energètics– va disminuir el seu ritme de creixement una desena fins al 0,9%; reduint la bretxa amb l'IPC general. S'aprecia, d'aquesta forma, que no s'han produït efectes de segona ronda en l'IPC derivats de l'efecte de l'augment del preu del petroli en els mesos anteriors.

Així mateix l'indicador d'inflació harmonitzat (IPCA) –que permet realitzar una comparació amb l'evolució dels preus en l'Eurozona– també es va situar en l'1,7%, tres desenes per sota de la inflació de la Unió Monetària.

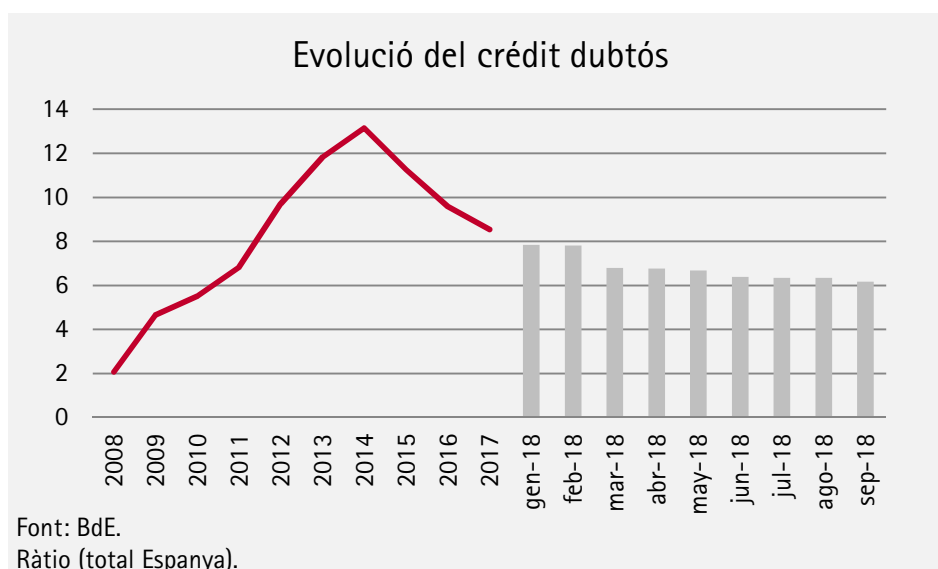

En el que a finançament del sector privat de l'economia espanyola es refereix, la destinada a llars i ISFLSL va augmentar per quart mes consecutiu (després de gairebé vuit anys en negatiu), un 0,4% a l'octubre. El crèdit a l'habitatge es va contreure un 1,5%, mentre que el d'altres destinacions va augmentar un 6,2%. D'altra banda, en el cas de les societats no financeres, el finançament va baixar un 0,5%.

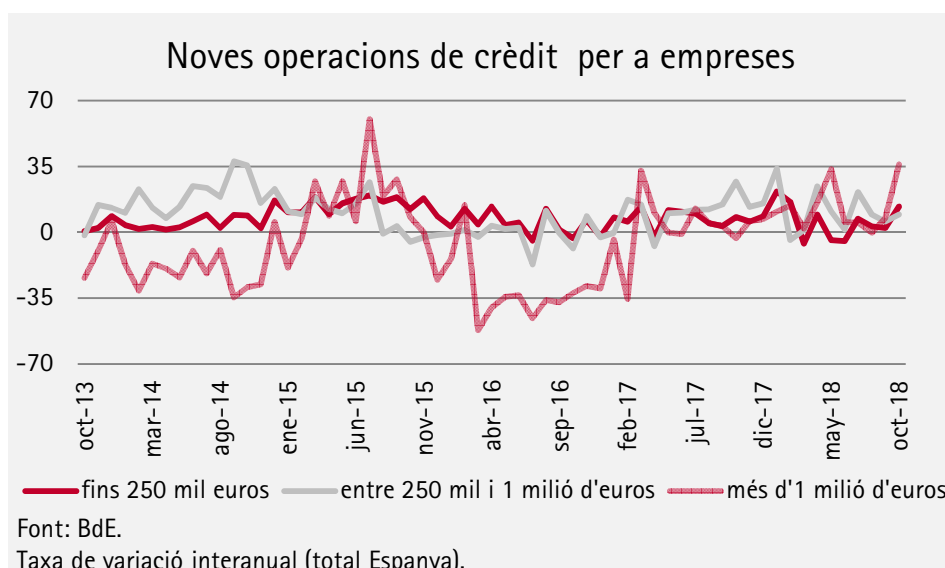
Quant al cost del crèdit, el tipus d'interès aplicat a empreses per a operacions noves menors a 250.000 euros va ser de 3,32% a l'octubre i per a les operacions superiors a 1 milió d'euros el tipus va ser d'1,30%. Per a les llars i ISFLSL, els tipus d'interès dels préstecs van ser del 2,25% per a l'adquisició d'habitatge i del 8,76% per al consum, mentre que per a altres finalitats la taxa va ser de 4,77%.

D'altra banda, destacar que la taxa de crèdits dubtosos continua descendent; fins al 6,2% (74.928 milions d'euros) al setembre, menys de la meitat del valor màxim que va ser del 13,2% en mitjana en 2014.

Així mateix les noves operacions de crèdit, a l'octubre, es van incrementar per a tots els trams. En el cas de les societats no financeres de menor grandària (aproximat a través dels crèdits de menys d'1 milió d'euros), els nous crèdits van pujar un 12,8% en termes interanuals. Per a les grans empreses (aproximat a través dels crèdits de més d'1 milió d'euros) l'increment també va ser important (+11,1%).

SECTOR PÚBLIC

En els tres primers trimestres de l'any el dèficit consolidat (sense CCLL) va ser de l'1,53% del PIB, la qual cosa implica una reducció de 22,1% respecte a igual període de 2017, quan el dèficit era de 2,04% del PIB. D'aquesta forma, el conjunt de les AAPP va registrar una necessitat de finançament acumulat fins al mes de setembre de 18.552 milions d'euros. En el que va de 2018, s'ha realitzat un ajust del dèficit de 0,51 punts del PIB, tenint en compte que l'objectiu pressupostari per 2018 és del -2,7% del PIB, quatre desenes menys que en 2017.

La millora en el saldo fiscal es deu a l'increment en els ingressos (+6,3%) –particularment dels impostos (+6,7%)– que ha compensat l'expansió de la despesa (+4,2%). El pagament d'interessos ha pujat lleugerament, un 0,1%, no obstant això, en els primers nou mesos s'ha registrat un superàvit primari (+0,26% del PIB), enfront del dèficit d'igual període de 2017 (-0,18% del PIB).

Tenint en compte el sector de l'Administració, la caiguda del dèficit consolidat obeeix a la millora dels saldos de l'Administració Central (-16,8%) i dels Fons de la Seguretat Social (-11,2%), i a l'increment del superàvit de l'Administració Regional (+323,1%).

CAPACITAT (+) O NECESSITAT (-) DE FINANÇAMENT					
Acumulat a finals de setembre	Milions d'euros			% del PIB	
	2017	2018	%	2017	2018
Administració Central	-17.715	-14.739	-16,8	-1,52	-1,22
Estat	-17.102	-13.248	-22,5	-1,47	-1,09
Organismes de l'Administració Central	-613	-1.491	143,2	-0,05	-0,12
Administració Regional	481	2.035	323,1	0,04	0,17
Fons de la Seguretat Social	-6.585	-5.848	-11,2	-0,56	-0,48
Sistema de Seguretat Social	-7.942	-7.726	-2,7	-0,68	-0,64
SPEE	1.152	1.722	49,5	0,10	0,14
FOGASA	205	156	-23,9	0,02	0,01
Consolidat	-23.819	-18.552	-22,1	-2,04	-1,53
Ajuda financera	-366	33		-0,03	0,00
Consolidat sense ajuda financera	-23.453	-18.585	-20,8	-2,01	-1,53
PIB utilitzat	1.166.319	1.211.811			

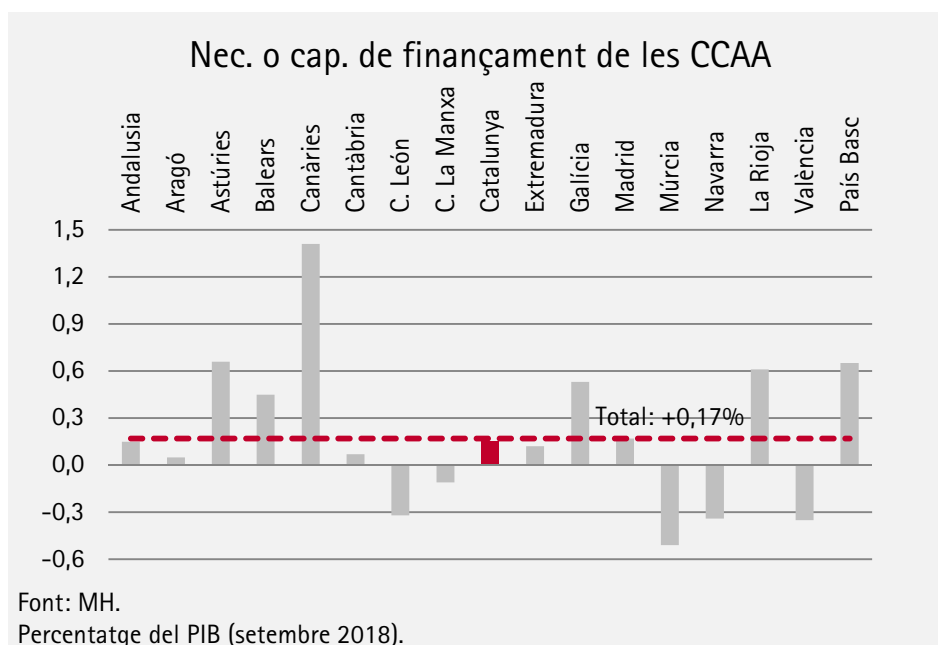
Font: MH.

Catalunya va presentar una capacitat de finançament equivalent al 0,15% del PIB (343 milions d'euros), enfront del superàvit de 0,09% d'igual període de l'any anterior (208 milions d'euros). El saldo positiu de Catalunya s'explica per un major increment dels recursos (+4,9%) que de les ocupacions (+4,3%).

Les úniques CCAA que han mostrat dèficit fins al tercer trimestre de 2018 han estat Castella i Lleó, Murcia, Navarra i València.

OPERACIONS NO FINANCERES DE CATALUNYA					
	Milions d'euros			% del PIB	
	2017	2018	%	2017	2018
Acumulat a finals de juny					
Recursos no financers	22.185	23.275	4,9	9,92	10,02
Impostos	9.750	10.241	5,0	4,36	4,41
Impostos sobre la producció i les importacions	1.968	2.038	3,6	0,88	0,88
Impostos corrents sobre la renda, patrimoni, etc.	7.448	7.846	5,3	3,33	3,38
Impostos sobre el capital	334	357	6,9	0,15	0,15
Cotitzacions socials	13	13	-	0,01	0,01
Transferències entre AAPP	9.909	10.415	5,1	4,43	4,48
Resta de recursos	2.513	2.606	3,7	1,12	1,12
Usos no financers	21.977	22.932	4,3	9,83	9,87
Consums intermedis	3.769	3.714	-1,5	1,69	1,60
Remuneració d'assalariats	8.526	8.729	2,4	3,81	3,76
Interessos	898	871	-3,0	0,40	0,37
Subvencionis	263	230	-12,5	0,12	0,10
Prest. socials diferents de les trs. en espècie	445	505	13,5	0,20	0,22
Transferències socials en espècie	4.227	4.312	2,0	1,89	1,86
Formació bruta de capital fix	1.408	1.448	2,8	0,63	0,62
Transferències entre AAPP	1.871	2.561	36,9	0,84	1,10
Resta d'usos	570	562	-1,4	0,25	0,24
Capacitat (+) o Necessitat (-) de finançament	208	343	64,9	0,09	0,15
PIB utilitzat	223.649	232.372			

Font: MH.

Quant a les dades disponibles per a l'Estat del mes d'octubre, s'observa un dèficit de 0,69% del PIB, enfront de l'1,14% d'igual període de 2017. El dèficit, que va ascendir a 8.384 milions d'euros, es va reduir un 36,8%, i va ser resultat d'un creixement dels ingressos de 9,0%, major a l'increment de la despesa de 5,4%.

RECURSOS NO FINANCIERS DE L'ESTAT			
Acumulat a fi de octubre. Milions d'euros.	2017	2018	% Variació
Impostos i Cotitzacions Socials	140.581	151.880	8,0
Impostos sobre la Producció i les Importacions	78.873	82.759	4,9
IVA	57.958	61.739	6,5
Altres	20.915	21.020	0,5
Impostos Corrents sobre la Renda, el Patrimoni, etc.	55.585	63.078	13,5
Imposats sobre el Cabdal	106	124	17,0
Cotitzacions Socials	6.017	5.919	-1,6
Rendes de la Propietat	3.899	5.095	30,7
Dividends i Altres Rendes	1.561	2.739	75,5
Interessis	2.338	2.356	0,8
Producció de Mercat i Pagaments per una altra Producció no de Mercat	952	974	2,3
Altres Recursos No Financers	8.628	9.988	15,8
Transferències entre AAPP	8.567	10.304	20,3
Altres Ingressos	61	-316	-
Total Recursos No Financers	154.060	167.937	9,0

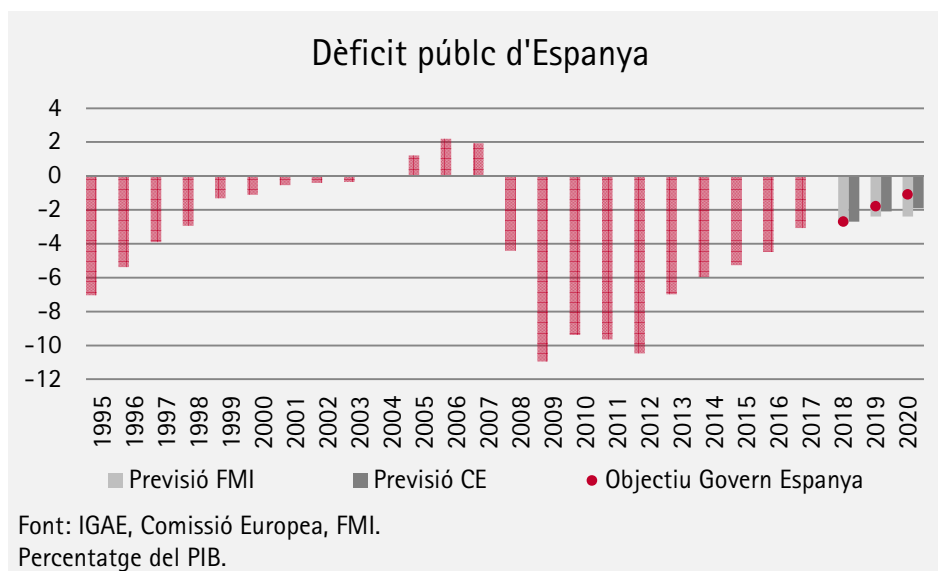
Font: MH.

DESPESES NO FINANCIERS DE L'ESTAT			
Acumulat a fi de octubre. Milions d'euros.	2017	2018	% Variació
Consums Intermedis	3.760	3.860	2,7
Remuneració d'Assalariats	14.112	14.484	2,6
Interessos	21.863	21.797	-0,3
Prestacions Socials Diferents de les Transferències Socials en Espècie	12.689	13.252	4,4
Transferències Socials en Espècie de Productors de Mercat	308	359	16,6
Transferències Corrents entre AAPP	96.262	100.994	4,9
Cooperació Internacional Corrent	785	711	-9,4
Altres Transferències Corrents	1.018	993	-2,5
Recursos Propis de l'UE: IVA i RNB	7.170	8.425	17,5
Resto Despeses Corrents	3.674	3.944	7,3
Formació Bruta de Capital	3.448	5.170	49,9
Transferències de Capital entre AAPP	1.726	1.878	8,8
Ajuda a la Inversió i altres Transferències de Capital	516	441	-14,5
Resto Despeses Capital	-6	13	-
Total Despeses No Financers	167.325	176.321	5,4

Font: MH.

EVOLUCIÓ DEL DÈFICIT PÚBLIC D'ESPANYA

El saldo entre els ingressos i despeses de les Administracions Públiques a Espanya, ha estat negatiu amb l'excepció del període 2004-2007. En el període 2008-2012 el dèficit mostra valors molt elevats, entorn del 10% del PIB, per anar-se reduint significativament en els últims anys com a conseqüència d'un procés d'ajust fiscal important després de l'última crisi econòmica.

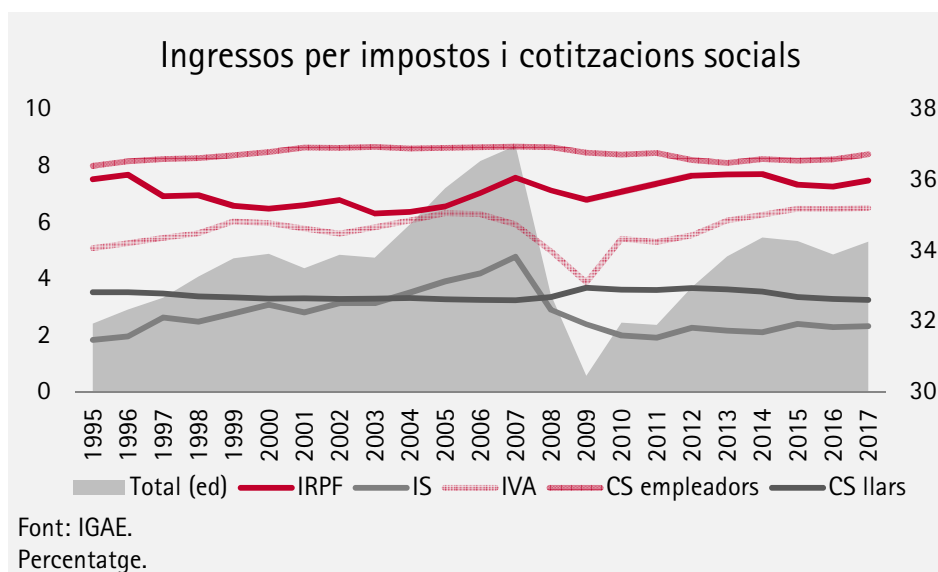

La política fiscal, a través dels instruments via ingressos o despeses del sector públic, pot ser més o menys discrecional però també actua mitjançant els estabilitzadors automàtics, és a dir, amb augments o disminucions del saldo fiscal contracíclics, que suavitzen les fluctuacions econòmiques.

En aquest sentit, la contenció del dèficit públic s'ha vist impulsada principalment per la recuperació de l'economia; la bona marxa de l'activitat econòmica ha fomentat el creixement de la recaptació impositiva, i contribuït també a contenir la despesa en partides com la desocupació.

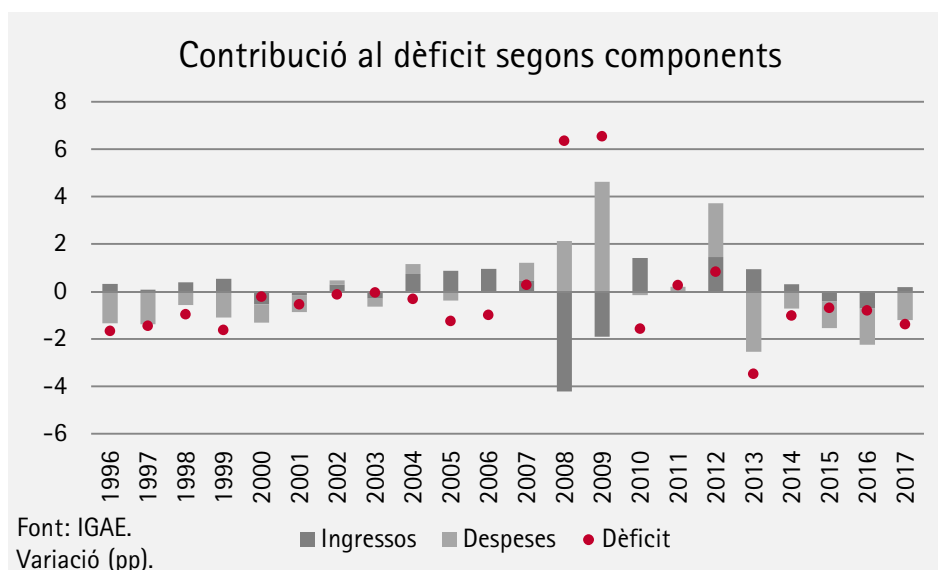
D'altra banda, no cal deixar d'esmentar que els pagaments per concepte d'interessos del deute públic espanyola s'han reduït substancialment per la política d'estímuls monetaris del BCE després de la crisi.

Al seu torn, la política fiscal a través dels Pressupostos Públics ha orientat les seves mesures més cap a la implementació de nous ingressos que cap a una gestió eficient de la despesa. De fet, la despesa pública en inversió s'ha vist fortament retallat en els últims anys, tal com ho assenyaléssim en anteriors informes (veure IC juny 2017).

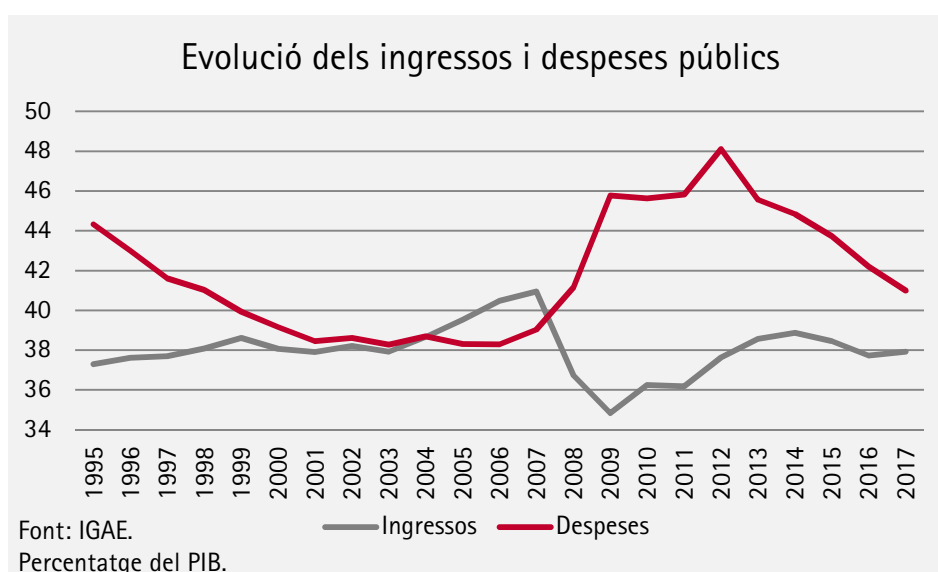

L'evolució dels ingressos per impostos i cotitzacions socials mostra dues etapes: una de creixement sostingut fins a 2007, quan aconseguen el seu màxim valor (37,0% del PIB); i una altra de recuperació a partir de mínims (30,5% del PIB en 2009), estabilitzant-se des de 2014 entorn d'un 34% del PIB.

En definitiva, a què obeeix la contracció del dèficit públic en l'última dècada? En els anys 2008 i 2009, en ple esclat de la crisi, l'augment del dèficit s'explica per fortes caigudes en els ingressos i importants augments en les despeses. En 2010, el dèficit es va reduir a causa, principalment, d'un increment dels recursos; però en 2012 el creixement dels mateixos no va ser suficient per compensar el substancial augment de la despesa pública. No obstant això, a partir de 2013 es registra una constant contracció de la despesa, que és el que justifica, en gran manera, les successives caigudes del dèficit fins a 2017, així com augments discrecionals d'impostos i la reducció dels augments impositius del 2012 mitjançant la reforma de l'IRPF. La contracció de la despesa, en els últims anys, es produeix pels efectes estabilitzadors, amb reduccions de la despesa en desocupació, per exemple, i la contínua política d'excessiva austeritat en la inversió pública.

Des del 2012, el pes dels ingressos en el PIB s'ha mantingut pràcticament en el mateix nivell, mentre que el de la despesa ha caigut en gairebé 7 punts.

D'acord amb els objectius del Govern, el dèficit aquest any serà del 2,7% del PIB, en línia amb el projectat per la Comissió Europea i una desena menys que el previst per l'FMI, la qual cosa col·locaria a Espanya fos del Procediment de Dèficit Excessiu després de 10 anys amb dèficits superiors al 3%. Per als propers anys, l'FMI preveu una contenció moderada, fins al 2,4% tant per 2019 com 2020; mentre que la Comissió Europea situa el dèficit d'Espanya en el 2,1% i 1,9%, respectivament. El Govern, per la seva banda, ha establert uns objectius de l'1,8% i de l'1,1%, respectivament.

El nivell d'ingressos sobre PIB (pressió fiscal) ja mostra valors similars als dels anys 2000-2004. Cal assenyalar que els ingressos pugen en 2005-2007 com a conseqüència d'un creixement fort i desequilibrat amb un component fort de la construcció (sobre la qual pesa molta fiscalitat) que

actualment el seu pes és, en termes relatius, testimonial (les licitacions, habitatges iniciats i altres indicadors es troben en el 2018 en valors equivalents al 15-20% dels de l'any 2007). L'aprofundiment de la crisi fa que, pels estabilitzadors automàtics, en gran part, i per l'envelliment de la població per una altra, es dispari la despesa pública, assolint cotes històriques en percentatge del PIB, moderant el seu creixement en els últims anys també, pels estabilitzadors automàtics, principalment, i per la contenció de la despesa pública.

SECTOR EXTERIOR

En els primers nou mesos de l'any, la balança per compte corrent i capital de l'economia espanyola va registrar un saldo positiu de 5.000 milions d'euros, enfront de la capacitat de finançament de 12.600 milions d'euros d'igual període de 2017, deterioració que es deu al menor superàvit del compte de béns i serveis.

BALANÇA DE PAGAMENTS						
Milers de milions d'euros	Gen-set 2017			Gen-set 2018		
	Ingressos	Pagaments	Saldos	Ingressos	Pagaments	Saldos
Compte corrent:	345,8	334,7	11,1	356,5	353,6	2,9
Balança comercial i de serveis	299,5	273,2	26,3	308,0	289,7	18,3
Turisme i viatges	47,7	14,4	33,3	49,2	16,2	33,0
Rendes	46,3	61,5	-15,2	48,5	63,9	-15,4
Compte de capital:	2,1	0,6	1,5	3,1	1,0	2,1
Comptes corrent i de capital:	347,9	335,3	12,6	359,6	354,6	5,0
Compte financer:	-	-	4,3	-	-	12,4
Exclòs Banc d'Espanya	-	-	42,1	-	-	23,3
Inversions directes	26,5	18,3	8,2	23,6	37,4	-13,8
Errors i omissions:	-	-	-8,3	-	-	7,4

Font: Banc d'Espanya.

A més, les exportacions de béns en fins a setembre van ascendir a 212.162,9 milions d'euros en el conjunt d'Espanya, la qual cosa representa un augment de 3,2% respecte a igual període de l'any anterior. D'altra banda, les importacions van créixer un 5,5%, aconseguint els 236.350,2 milions d'euros. D'aquesta forma, la taxa de cobertura va ser de 89,8%.

El saldo comercial deficitari va assolir 24.187,3 milions d'euros, un 30,3% superior al d'igual període de 2017. El dèficit energètic va pujar un 14,3%, mentre que el saldo no energètic, va presentar un balanç negatiu de 5.894,0 milions d'euros, superior al dèficit de 2.556,7 milions d'euros de l'acumulat gener-setembre de l'any anterior.

Cal assenyalar, que les exportacions de totes les principals economies europees van augmentar a un ritme similar que les espanyoles, no així de les catalanes que van créixer per sota. Destaca el major dinamisme de les exportacions de la zona euro i la Unió Europea, i també d'altres països com els EUA, el Japó, Regne Unit o la Xina. És important a més assenyalar que el ritme de creixement de les vendes a l'exterior, en el que va de l'any, és sensiblement menor que la mitjana de 2017 (+8,9% per a Espanya i 8,4% per a Catalunya).

COMPARATIVA INTERNACIONAL		
Gen-set 2018	Exportacions	Importacions
Catalunya	1,8	6,4
Espanya	3,2	5,5
Alemanya	3,6	6,1
França	3,6	2,5
Itàlia	3,1	5,0
Zona euro	4,6	5,9
Regne Unit	7,5	0,0
UE-28	4,7	5,3
EUA	9,1	9,4
Xina	11,8	19,9
Japó	5,1	9,1

Font: MITC.

En aquest context, les vendes a l'exterior catalanes també van pujar un 1,8%, un ritme més moderat que la mitjana d'Espanya. Les exportacions de Catalunya van ascendir a 53.605,5 milions d'euros (25,3% del total d'Espanya). En termes de contribució, les exportacions catalanes van representar 0,5 punts del creixement total de les exportacions espanyoles, per sota d'Andalusia (+0,9 pp), País Basc (+0,7 pp) i Galícia (+0,6 pp).

Per la seva banda, les importacions van pujar un 6,4%, assolint els 66.926,9 milions d'euros. Com a conseqüència, la balança comercial va registrar un dèficit de 13.321,3 milions d'euros i la taxa de cobertura es va situar en el 80,1%.

37

EXPORTACIONS PER SECTOR				
Gen-set 2018	Espanya:		Catalunya:	
	Quota (%)	Variació anual (%)	Quota (%)	Variació anual (%)
Aliments	16,1	0,1	13,1	-3,1
Productes energètics	7,7	17,6	4,6	-6,6
Matèries primeres	2,8	14,7	1,6	2,9
Semimanuf. no químiques	10,6	7,6	6,9	6,5
Productes químics	14,4	4,2	26,3	3,5
Béns d'equip	19,7	-0,4	17,5	2,0
Sector automòbil	15,9	0,2	15,9	5,1
Béns de consum durador	1,6	0,4	1,5	0,1
Manufactures de consum	9,9	1,5	12,1	-0,2
Altres mercaderies	1,4	10,9	0,6	3,2
Total	100	3,2	100	1,8

Font: MITC.

EXPORTACIONS PER DESTINACIÓ				
Gen-set 2018	Espanya:		Catalunya:	
	Quota (%)	Variació anual (%)	Quota (%)	Variació anual (%)
Europa	72,4	3,1	72,1	1,0
Unió Europea	65,8	3,2	64,7	0,9
Zona Euro	51,6	3,1	52,3	0,4
França	15,1	3,8	16,0	2,5
Alemanya	10,9	-0,7	10,9	-2,3
Itàlia	8,0	2,2	8,6	-2,5
Resto UE	14,2	3,3	12,4	2,8
Regne Unit	6,7	-1,0	5,5	-3,3
Resto Europa	5,8	3,0	7,4	1,9
Amèrica del Nord	5,1	2,6	3,8	-5,5
EUA	4,5	3,1	3,5	-4,9
Amèrica Llatina	5,3	0,6	6,1	7,5
Brasil	0,9	-3,8	0,8	0,8
Àsia	9,1	1,6	9,5	-2,6
Xina	2,2	1,8	2,1	-1,0
Japó	0,9	1,5	1,1	-1,9
Orient Mitjà	2,9	0,8	3,0	-8,2
Àfrica	6,4	2,8	6,5	7,6
Marroc	2,9	2,8	2,1	-3,2
Oceania	0,7	-2,3	0,5	6,4
Total	100	3,2	100	1,8

Font: MITC.

Segons sectors econòmics, el major creixement de les exportacions espanyoles en relació a les catalanes s'explica per la caiguda del sector d'alimentació, begudes i tabac a Catalunya, així com dels productes energètics. No obstant això, les vendes de béns d'equip pugen a Catalunya alhora que descendeixen a Espanya, i les vendes catalanes del sector automòbil creixen amb més potència.

I per destinació geogràfica, la diferència s'explica perquè les vendes a Europa, principal soci comercial tant d'Espanya com de Catalunya, que creixen més intensament per al conjunt d'Espanya. Per a Catalunya destaquen les caigudes en les exportacions d'Itàlia, EUA, de la Xina, el Japó i el Marroc; reduccions que no es donen a Espanya i que en el cas català representen un 17,4% del total de vendes a l'exterior (18,5% per a Espanya).

